

कृषि उन्नती योजना अंतर्गत बियाणे व लागवड साहित्य
योजनेंतर्गत ग्रामबिजोत्पादन योजना सन २०२२-२३
मध्ये राबविण्याकरिता निधी वितरीत करण्याबाबत
(अनुसूचित जाती प्रवर्ग)

महाराष्ट्र शासन

कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : योजना ३३२२/ प्र.क्र.१६१/१-अ

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक

मंत्रालय, विस्तार, मुंबई-४०००३२

दिनांक : ३१ मार्च, २०२३.

- संदर्भ** - १. कृषि आयुक्तालयाचे पत्र जा.क्र. गुनि१/२/एसपीएम/निधीमागणी/१०९५६/२०२३, दि.२७.०३.२०२३
२. महाबीज अकोला यांचे पत्र क्र.महाबीज/विपणन/२०२२/५५८, दि.०७.१०.२०२२
३. महाबीज अकोला यांचे पत्र क्र.महाबीज/विपणन/२०२२-२३/२४९, दि.२७.०३.२०२३
४. केंद्र शासनाचे पत्र क्र. १०-११/२०२०- SD-VI, दि.२२.०३.२०२३
५. कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र.योजना ३३२२/प्र.क्र.१४६/१-अ, दि.०३.११.२०२२.
६. केंद्र शासनाचा दि.१०.०३.२०२३ रोजीचा ई-मेल
७. कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र.योजना ३३२२/प्र.क्र.१६१/१-अ, दि.२४.०२.२०२३.
८.सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाचा शासन निर्णय क्र.बीजीटी-२०२३/प्र.क्र.६६/अर्थसंकल्प
(विघयो) , दि.३१.०३.२०२३

प्रस्तावना:-

केंद्रीय नियोजन आयोगाने नियुक्त केलेल्या बी.के.चतुर्वेदी समितीच्या शिफारशी केंद्र शासनाने स्विकारलेल्या आहेत. त्यास अनुसरून सर्व केंद्र पुरस्कृत योजनांची पुनर्रचना ६६ केंद्र पुरस्कृत योजनांमध्ये करण्यात आलेली आहे. सन २०१४-१५ मध्ये सदर पुनर्रचित योजनांमधील काही योजना एकत्रित करून अभियानाच्या स्वरूपात राबविण्याचे केंद्र शासनाने निश्चित केलेले आहे. त्यामध्ये राष्ट्रीय कृषि विस्तार व तंत्रज्ञान अभियान (एनएमओडीटी) या केंद्र पुरस्कृत अभियानांतर्गत बियाणे लागवड व साहित्य उप-अभियान (एसएमएसपी) राबविण्यात येत आहे.

केंद्र पुरस्कृत कृषि उन्नती योजना अंतर्गत बियाणे व लागवड साहित्य (एस.पी.एम.) (पुर्वीची एस.एम.एस.पी.योजना) ग्रामबिजोत्पादन योजनेच्या सन २०२२-२३ च्या वार्षिक कृती आराखड्यास संदर्भ क्र.०५ वरील दि. ०३.११.२०२२ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता देण्यात आलेली आहे.

केंद्र शासनाने संदर्भ क्र. ०६ अन्वये मंजूर केलेल्या सुधारीत वार्षिक कृती आराखड्यानुसार एकुण रु.६४५२.०४ लक्ष रुपये इतका निधी वित्तीय वर्ष २०२२-२३ करीता उपलब्ध होणार असून त्यामध्ये अनुसूचित जमाती प्रवर्गाच्या एकूण रु. २०००.१३ लाख निधीच्या कार्यक्रमाचा समावेश आहे, त्याचा सविस्तर तपशील पुढीलप्रमाणे-

(रुपये लाखात)

प्रवर्ग	केंद्र हिस्सा ६० टक्के (२४०१ बी २६८)	राज्य हिस्सा ४० टक्के (२४०१ बी २७७)	एकुण
अनु.जाती	१२००.०८	८००.०५	२०००.१३

केंद्र शासनाच्या कृषि उन्नती योजनेअंतर्गत बियाणे व लागवड उपअभियान या योजनेसाठी अनुसूचित जाती प्रवर्गासाठी २४०१ बी २६८ या लेखाशिर्षाअंतर्गत (केंद्र हिस्सा) रु.१२००.०० लाख तर २४०१ बी २७७ या लेखाशिर्षाअंतर्गत (राज्य हिस्सा) रु.४००.०० लाख इतकी तरतूद करण्यात आलेली आहे.

सदर योजनेकरिता पहिल्या टप्प्यात केंद्र हिस्स्याचा रु २१३.२५.लाख व राज्य हिस्स्याचा रु १७०.०१. लाख निधी संदर्भ क्र.०७ वरील शासन निर्णयान्वये वितरीत करण्यात आलेला असून केंद्र हिस्स्यापोटी रु . ९८६.७५लाख व राज्य हिस्स्यापोटी रु. २२९.९९ लाख तरतूद उपलब्ध आहे. केंद्र शासनाने संदर्भ क्र.०४ वरील दिनांक २२ मार्च, २०२३ च्या पत्रान्वये अनुसूचित जाती प्रवर्गाकरीता केंद्र हिस्सा (६०%) रु.३८६.७९ लाख उपलब्ध करून दिलेला आहे. त्यास अनुसरून समरूप राज्य हिस्सा (४०%) निधी रु.२५७.८६ लाख होत आहे.

यानुषंगाने कृषि उन्नती योजनेअंतर्गत बियाणे व लागवड उप अभियानामधून राज्यात ग्रामबिजोत्पादन कार्यक्रम राबविण्यासाठी अनुसूचित जाती प्रवर्गातून २४०१ बी २६८ या लेखाशिर्षाअंतर्गत (केंद्र हिस्सा) रु. ३८६.७९ लाख व २४०१ बी २७७ या लेखाशिर्षाअंतर्गत (राज्य हिस्सा) उपलब्ध अर्थसंकल्पिय तरतूदीइतका रु.२२९.९९ लाख असा एकूण रु.६१६.७८ लाख निधी सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने संदर्भ क्र. ०८ वरील दि.३१.०३.२०२३ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये या विभागास उपलब्ध करून दिलेला आहे. यानुषंगाने रु. ६१६.७८ लाख इतका निधी कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

कृषि उन्नती योजनेअंतर्गत बियाणे व लागवड उप अभियानामधून राज्यात ग्रामबिजोत्पादन कार्यक्रम राबविण्यासाठी अनुसूचित जाती प्रवर्गातून २४०१ बी २६८ या लेखाशिर्षाअंतर्गत (केंद्र हिस्सा) रु. ३८६.७९ लाख व २४०१ बी २७७ या लेखाशिर्षाअंतर्गत (राज्य हिस्सा) रु. २२९.९९ लाख असा एकूण रु.६१६.७८ लाख इतका निधी कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना वितरीत करण्यात येत आहे.

२. या प्रित्यर्थ होणारा खर्च चालू सन २०२२-२३ या आर्थिक वर्षाकरिता मंजूर केलेल्या अनुदानातून भागविण्यात येऊन पुढील लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा.

केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा
मागणी क्रमांक- एन-३ २४०१ पीक संवर्धन, (०१)(१९) कृषि उन्नती योजना बियाणे व लागवड साहित्य उप अभियान (केंद्र पुरस्कृत योजना) (केंद्र हिस्सा ६० %) २४०१ बी २६८, (कार्यक्रम), ३३ अर्थसहाय्य.	मागणी क्रमांक- एन-३ २४०१ पीक संवर्धन, (०१)(२०) कृषि उन्नती योजना बियाणे व लागवड साहित्य उप अभियान (केंद्र पुरस्कृत योजना) (राज्य हिस्सा ४० %) २४०१ बी २७७, (कार्यक्रम), ३३ अर्थसहाय्य.

३. सदर योजना राबविताना खालील अटी व शर्तीचे पालन करण्यात यावे-

- सदर योजना केंद्र शासनाच्या संदर्भाधिन मार्गदर्शक सुचनानुसार व केंद्र शासनाच्या निधी वितरीत करण्याच्या अटी व शर्ती नुसार राबविण्यात यावी.
- खर्चाचे लेखे सुव्यवस्थित ठेवून सदर खर्चाचे लेखा परिक्षण अहवाल व उपयोगिता प्रमाणपत्रे केंद्र व राज्य शासनाला लवकरात लवकर प्रगती अहवालासह सादर करण्यात यावेत. योजनेच्या वेगवेगळ्या बाबींवरील भौतिक व आर्थिक प्रगती अहवाल केंद्र व राज्य शासनास प्रत्येक महिन्याच्या ५ तारखेपर्यंत सादर करण्यात यावा.
- योजनेशी संबंधित ताळेबंद व लेखापरिक्षण जमा खर्चाच्या रकमा यांचा अहवाल अंमलबजावणी यंत्रणेने द्यावा. त्यामध्ये वर्षाच्या सुरुवातीला अखर्चीत रकमा व व्याजाद्वारे मिळालेले उत्पन्न स्पष्टपणे नमूद करण्यात यावे. जेणेकरून पारदर्शी स्वरूपात रकमा विचारात घेता येतील व संदिग्धता राहणार नाही.

४. कोणत्याही परिस्थितीत मंजूर कार्यक्रमापेक्षा जास्तीचा कार्यक्रम राबविला जाणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
  ५. सदर योजनेकरिता प्राप्त झालेला निधी हा अनुसूचित जाती संवर्गासाठी लाभात्यांसाठी खर्च करण्यात येईत यांची दक्षता घेण्यात यावी. तसेच केंद्र हिश्यास अनुसरून समरूप राज्य हिस्सा खर्च होईल याची दक्षता घेण्यात यावी.
  ६. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या संदर्भ क्र. ०८ येथील दिनांक ३१ मार्च, २०२३ रोजीच्या शासन निर्णयातील निर्देशांची पूर्तता करण्यात यावी
  ७. सदर निधी खर्च करताना विहित कार्यपद्धती अनुसरून सर्व वित्तीय कायदे/टेंडर नियमावली व नियमांचे/प्रक्रियेचे/वित्तीय अधिकारांच्या मर्यादेत/P.W.D / मॅन्युअलचे अधिन राहून/C.V.C.तत्वानुसार/CAG च्या निर्देशानुसार/प्रचलित शासन निर्णय/नियम/परिपत्रक/तरतुदी नुसार, बजेट व कोषागार नियमावली नुसार खर्च करण्याची कार्यवाही अमलबजावणी यंत्रणांनी करावी. कोणत्याही परिस्थितीत कुठलाही शासन नियम/अधिकाराचा भंग होणार नाही, याबाबत दक्षता घेण्याची जबाबदारी संबंधित क्षेत्रिय कार्यालयाची राहिल.
  ८. वेळोवेळी शासन निर्णयान्वये वितरीत केलेला सर्व निधी पीएफएमएस (PFMS) मधील SNA प्रणालीद्वारे वितरीत करण्याची कार्यपद्धती बंधनकारक राहिल.
  ४. सदर योजनेकरिता आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना योजनेचे नियंत्रण अधिकारी म्हणून व सहाय्यक संचालक, लेखा-१ यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.
  ५. प्रस्तुतचे आदेश वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका, १९७७ मधील भाग-पहिला, मधील परिच्छेद १४२ व १४४ अन्वये अन्वये प्रशासकीय विभागांना प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांमध्ये काढण्यात येत आहे. तसेच वित्त विभागाच्या अनौ.सं.क्र.४२२/२०२३, दि.३०.०३.२०२३ अन्वये दिलेल्या मंजूरीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहेत.
  ६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२३०३३१२१२२१५२२०१ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.
- महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(उमेश चांदिवडे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा.मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- २) आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ३) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित, महाबीज भवन, कृषिनगर, अकोला.
- ४) प्रधान सचिव (कृषि) यांचे स्वीय सहायक, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ५) संचालक (निविष्टा व गुणनियंत्रण), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ६) सर्व कृषि संचालक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ७) महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा परिक्षा/ लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/ नागपूर.
- ८) सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक.
- ९) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
- १०) सहाय्यक संचालक, लेखा -१, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

- ११) कार्यासन १४३१, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १२) अवर सचिव, वित्त विभाग (व्यय-१४), मंत्रालय, मुंबई.
- १३) कक्ष अधिकारी (अर्थसंकल्प), सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य, मंत्रालय, मुंबई.
- १४) निवडनस्ती (कार्यासन १-अ), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.